

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

BADK.DPK.133.112.2018 MR

Warszawa, dnia 4 grudnia 2018 r.

P9-68/18	Data wpływu petycji 5 listopada 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 30 listopada 2018 r.

KODEKS WYKROCZEŃ

TEMAT

UCHYLENIE POUCZENIA Z KATALOGU ŚRODKÓW KARNYCH

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą uchylecia art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, dotyczącego możliwości zastosowania w stosunku do sprawcy czynu pouczenia, zwrócenia uwagi, ostrzeżenia lub innych środków oddziaływania wychowawczego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje uchylecie art. 41 Kodeksu wykroczeń, który umożliwia zastosowanie „specyficznego środka karnego jakim jest pouczenie”. W petycji podniesiono, że pouczenie nigdy nie było skutecznym środkiem wychowawczym, pozostaje jedynie „zachętą policjantów do odstępowania od swoich obowiązków w zamian za przyjęcie korzyści majątkowych od potencjalnych sprawców wykroczenia”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2018 r. poz. 618 ze zm.), w **art. 41** postanawia, że w stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475 ze zm.) w **art. 61 § 1** stanowi, że można odmówić wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć, także wtedy, jeżeli:

1) w sprawie o ten sam czyn, jako mający jednocześnie znamiona przestępstwa i wykroczenia, postępowanie karne zostało już prawomocnie zakończone orzeczeniem skazującym lub toczy się postępowanie karne z oskarżenia publicznego;

2) wobec sprawcy zastosowano środek oddziaływania w postaci pouczenia, zwrócenia uwagi lub ostrzeżenia albo środek przewidziany w przepisach o odpowiedzialności dyscyplinarnej lub porządkowej, a środek ten jest wystarczającą reakcją na wykroczenie.

Na postanowienie o umorzeniu postępowania przysługuje zażalenie (§ 2).

W sprawie o wykroczenie, w której odmówiono wszczęcia postępowania lub je umorzono, można podjąć postępowanie w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o przestępstwo, jeżeli orzeczeniem tym uniewinniono oskarżonego lub umorzono postępowanie, a nie ustała jeszcze karalność wykroczenia (§ 3).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43. poz. 277 ze zm.) w **art. 7** ust. 1 stanowi, że Komendant Główny Policji określa:

1) szczegółowe zasady organizacji i zakres działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji;

2) metody i formy wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne, w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy;

3) programy szkoleń zawodowych policjantów;

4) zakres oraz szczegółowe warunki, tryb przeprowadzania oraz zasady oceniania testu sprawności fizycznej policjantów;

5) szczegółowe zasady szkolenia zwierząt wykorzystywanych do realizacji zadań Policji, a także normy ich wyżywienia;

6) zasady etyki zawodowej policjantów, po zasięgnięciu opinii związku zawodowego policjantów;

8) organizację, rzeczowy i miejscowy zakres działania oraz zasady współdziałania CBŚP z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji;

9) w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, organizację, rzeczowy i miejscowy zakres działania oraz zasady współdziałania BSWP z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji.

Komendant Główny Policji w Zarządzeniu Nr 323 z dnia 26 marca 2008 r. w sprawie metodyki wykonywania przez Policję czynności administracyjno-porządkowych w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców (Dz. Urz. KGP Nr 9, poz. 48 ze zm.), wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji, wskazał, że sięgając po środek oddziaływania wychowawczego, policjant powinien mieć na uwadze takie okoliczności, jak przywrócenie staniu poprzedniego, naprawienie szkody, przeproszenie pokrzywdzonego czy podjęcie wykonania zaniechanego obowiązku.

PRACE LEGISLACYJNE:

Do Sejmu 5 listopada 2018 r. wpłynęła tożsama petycja (BKSP-145-441/18) w sprawie uchylenia art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.

Petycję 15 listopada 2018 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji.

INFORMACJE DODATKOWE:

Przepis art. 41 Kodeksu wykroczeń wprowadza zasadę preferencji środków poza karnych, która sprowadza się do wymogu zareagowania uprawnionego podmiotu na ujawnione wykroczenie, ale niekoniecznie ścigania sprawcy wykroczenia, gdyż można właśnie ograniczyć się do środków oddziaływania wychowawczego.

Decydujące znaczenie ma tu niewielki stopień szkodliwości społecznej danego wykroczenia, taki, przy którym można uznać, że środek natury wychowawczej będzie wystarczający do wdrożenia sprawcy do poszanowania prawa.¹

W obecnym stanie prawnym nie jest oczywiste, jaki organ może „poprzestać na zastosowaniu pouczenia”, dlatego należy przyjąć, że takie uprawnienia przysługują sądowi, ale nie jest już pewne, czy przysługują one również oskarżycielowi publicznemu albo organom administracji rządowej lub samorządowej bądź innym organom, które mają uprawnienia do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego. Nie jest też wiadome, jakie mogą być „inne środki oddziaływania wychowawczego” oraz czy wymienione w ustawie środki można stosować w ramach postępowaniu mandatowego zamiast kary. W literaturze przyjmuje się, że zastosowanie środków przewidzianych w tym przepisie może nastąpić po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających oraz w postępowaniu mandatowym, a pomimo zastosowania tych środków – możliwe jest także wystąpienie z wnioskiem o ukaranie.²

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Grzegorzczak T., *Komentarz do art. 41 Kodeksu wykroczeń*, [w:] Grzegorzczak T. (red.), Jankowski W., Zbrojewska M., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Lex 2013.

² Bojarski T., *Komentarz do art. 41 Kodeksu wykroczeń*, [w:] Bojarski T. (red.), Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Szwarczyk M., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Lex 2015.